

gradisov vestnik

GLASILO KOLEKTIVA PODJETJA »GRADIS«

RAZŠIRJENA SEJA SINDIKALNEGA ODBORA PODJETJA

Večji dohodki - večja produktivnost

Nedavno je bila v veliki dvorani centrale razširjena seja sindikalnega odbora podjetja. Osrednja tema je bila razprava o delitvi dohodkov, oziroma prizadevanja za odpravo pre nizkih osebnih dohodkov. Seji so poleg sindikalnih podružnic poslovnih enot prisostvovali tudi predsednik republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije Lojze Capuder, predsednik delavskega sveta podjetja Vinko Vajt ter glavni direktor podjetja ing. Hugo Keržan.

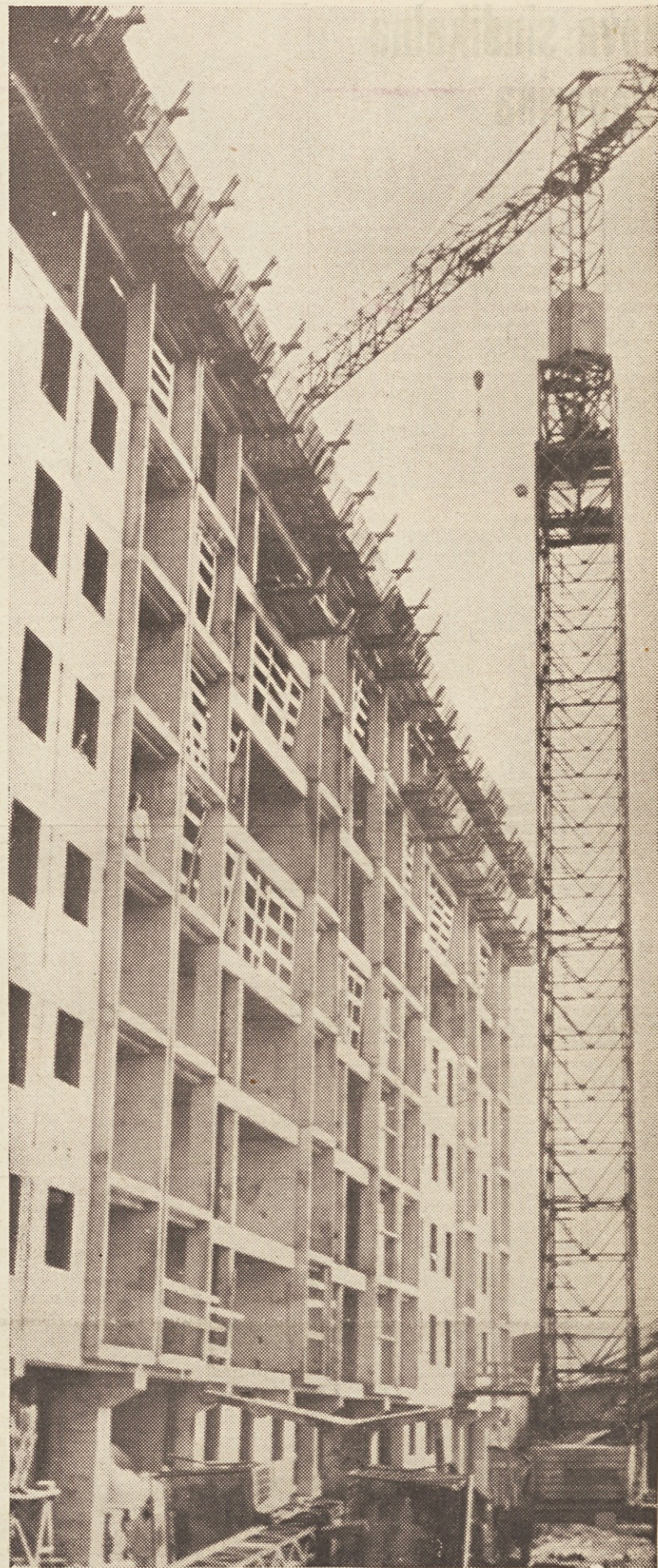
Prizadevanja za odpravo pre nizkih osebnih dohodkov so zdaj osrednja tema razprav v vseh naših poslovnih enotah. V podjetju je bilo lani med povprečno 5081 zaposlenimi 3086 ali 55,3% takih, ki so pri normalnem 8-urnem delu zaslužili manj kot 25.000 dinarjev na mesec. Med njimi je okrog 850 takih, ki so zaslužili celo manj kot 18.000 din mesečno. Ta disharmonija v delitvi osebnih dohodkov je vplivala na veliko fluktuacijo delavcev, saj so lani zapustili podjetje 2904 delavci in uslužbenci, imela pa je tudi druge negativne ekonomske posledice.

Nadaljevanje na 4. strani

Letos vsak deseti gradisovec na tečaju

Takole se vrste tečajniki na Pohorju. Beri članek na 3. strani

V letu 1964 bo gradbeno vodstvo Ljubljana predalo investitorju dva bloka po 139 stanovanj v skupni vrednosti ca. 900 milijonov dinarjev. Na sliki blok B-2, B-1 pa je tik pred dovršitvijo

Ob 8. marcu - dneva žena

Delavke, matere, gcspodinje

Ravne na Koroškem. Nova stolpnica.

Delavci hite sem in tja, prinašajo novo opremo. Stolpnica bo namreč kmalu dobila prve stanovalce.

»Ali bi lahko poklicali tovarišico Vero? Vero Andrejek?«

Kmalu je prišla iz stavbe. V delovni obleki. Nasmejanega obraza, zdrava, močna žena.

»Kako je kaj pri Gradisu? Kako se počutite? Pravijo, da ste pridna delavka, da zaležete za dva moška pri delu?«

Zasmejala se je. »Eh, ni take sile. Za dva že morda zaležem, ampak po — teži.«

Potem je povedala, da je že več kot 12 let pri podjetju. V svojem kolektivu se počuti kar dobro.

»Človek mora pač vzljubiti svoje delo, potem že gre,« je povedala. »Delo na gradbišču je res včasih težko, ampak s trdno voljo človek marsikaj doseže.«

VERA ANDREJEK

Skromna kot je, ni niti omenila, da so jo izvolili v obratni delavski svet. Kolektiv na Ravnah je znal ceniti njeno pridnost in sploh njene vrline, ji je izkazal zaupanje in jo izbral kot predstavnico v svoj najvišji organ.

Tovarišica Marija Kuhar je zaposlena kot snažilka v samskem domu v Bavdkovi ulici v Ljubljani. Doma je iz okolice Ptujja, iz Janežovcev.

»Že leta 1947 sem delala v Kidričevem. Tam sem bila pet let. Potem sem ostala

ADA SIMON

brez stalnega zaslužka. Delala sem zdaj tu, zdaj tam. Kjer je pač bila priložnost.«

Pred nekaj leti je prišla v Ljubljano. Bila je hišna pomočnica. Potem je spet našla pot v naš kolektiv. Zdaj je tu že štiri leta.

»Zdaj sem kar zadovoljna. Sin se je izučil v našem podjetju za avtomehanika. Imam še kar zadovoljive dohodke, dobim terensko, dodatek za stalnost. Zdaj že gre...«

Ampak vedno ni bilo tako, je pripovedovala. Ni si mogla privoščiti nobene zabave, nikoli ni mogla v kino. Zelo skromno je živela. Za menzo ni bilo denarja,

morala je kuhati doma sama, da se je prebila s skromnimi prejemki. Ker je kuhala v domu, se je morala izseliti v barako v Novakovi ulici.

»Veste, vedno sem bila navajena delati,« je rekla. »Saj pravijo — brez dela ni jela. In pošten mora biti človek pa gre. Zdaj se ne morem pritožiti, samo v baraki je bolj slabo stanovanje.«

Kdo ne pozna tovarišice Ade? Tajnice ing. Stoka v Ravnah? Tako kot sto in sto drugih žena ima tudi ona svoj delovni dan izpolnjen z najrazličnejšimi dolžnostmi, z vrsto vsakodnevnih drobnih opravkov.

»Moj delovni dan se začne že pred 5. uro, približno ob tritretu na pet. Potem gre seveda vse z brzino...«

Tovarišica Ada opravlja odgovorno službo tajnice. Vse dopoldne. Potem jo čaka doma druga »služba«, nič manj zahtevna in odgovorna kot v pisarni. Družina, mož, dve doraščajoči hčerki. In povrh vsega še skrb za hišo, za stanovanje, za bolno mamo. Včasih traja ta druga »izmena« tja do desete, celo do enajste ure ponoči in še dlje.

Tovarišica Ada je že 11 let v našem kolektivu. Vprašali smo jo, kaj je v svojem okolju doživela najlepšega, kaj jo je najbolj razveselilo.

»Veseli me to, da lepo napredujemo. Veseli me, da imamo dovolj dela. In da se je naš kolektiv povsod uveljavil,« je skromno povedala. Dodala je še, da so jo pred leti, ko je šla v »Gradis«, začudeno gledali. »Ti se upaš v to podjetje?« so jo začudeno spraševali znanci.

»Zdaj sem ponosna na svoj kolektiv, na naše skupno delo,« je povedala veselo.

NAJMANJ VSAK DEŠETI GRADISOVEC V TEČAJU

Letos smo organizirali v Ljubljani, Mariboru, na Pohorju, v škofji Loki in na Jesenicah več tečajev

Leto 1964 bomo lahko označili v naši kadrovski politiki kot pravo prelomnico. Še nobeno leto nismo imeli na programu toliko najrazličnejših tečajev kot letos. V celi seriji tečajev — od šestdnevnih do trimesčnih — bi se moralo po planu zvrstiti nič manj kot 890 ljudi. Čeprav bo zelo verjetno udeležba na tečajih nekoliko manjša, lahko vendarle računamo, da bo na vseh tečajih, ki so se začeli že lani novembra in bodo trajali tja do aprila, udeleženih okrog 600 ljudi. Skratka, mirno lahko zapišemo, da bo najmanj vsak deseti član našega kolektiva šel letos skozi ta ali oni tečaj.

Kakšne tečaje prirejamo? Tako kot že prihodnja leta — samo letos v večjem številu — imamo na sporedu strokovne tečaje za zidarje, tesarje, strojnike in žerjaviste, nadalje družbenoekonomske tečaje za izpopolnjevanje na delovnem mestu. Letos imamo v tečajih tudi mladino, bodoče mladinske funkcionarje. Tečaje smo priredili in jih še bomo v Ljubljani, v Škofji Loki, na Pohorju, v Mariboru in na Jesenicah.

Sredstva, ki jih bo naš kolektiv vložil v izobraževanje delavcev, tehnikov, delovodij, funkcionarjev mladine in organizacije ZK ter druge strokovnjake, niso ravno majhna. Za vse tečaje bomo letos porabili približno 50 milijonov. Vendar lahko zatrdno upamo, da bo to bogato naložen denar; denar, ki bo čez dve, tri ali štiri leta dajal lepe obresti. Če smo teh 50 milijonov vložili v dobre, prizadevne in sposobne kadre, nam ga ne bo nikoli žal.

Te dni smo obiskali nekaj tečajev in se pogovarjali z mladimi delavci, z ljudmi, ki kažejo željo in voljo, da bi si v tečajih pridobili čimveč novega teoretičnega in praktičnega znanja.

Škoda, da je bila snov tako zgoščena!

V Ljubljani so zbrani tečajniki, ki se pripravljajo za kvalificirane strojnike. Ivan Volf iz Gornje Ladgane je tole povedal o tečaju:

»Že 4 leta sem v podjetju, prej sem bil zaposlen kot viničar. Delal sem najprej pri mešalcu, potem pa še na drugih strojih, na buldozerju D-7 in D-8 ter TG-160. Stroji me veselijo, zato se želim še bolj usposobiti. Izpit sem opravil dobro, samo teorija bo precej težka. No, pa bo že šlo, saj imam dosti tudne volje. Škoda je le, da je tečaj tako kratek, saj je vsa snov zgoščena v štirih tednih. Malo časa bo za učenje. Osebnost se izpitov ne bojim preveč, ne vem pa, kako bodo sledili tisti, ki niso skoraj nič delali praktično na velikih strojih. Sam bi se rad specializiral za delo z bagri, tako da bom stroj res dobro poznal.«

»Potrudil se bom, kolikor bom mogel«

V Mariboru so se v ponedeljek, 10. tm. zbrali tečajniki iz Maribora in Ljube. Tečaj ima namen usposobiti ljudi za polkvalificirane strojnike. Med tečajniki smo poiskali Antona Zajška.

»Doma sem iz Podlesnika v ptujski okolici. Pri hiši nas je bilo pet otrok in moral sem se učiti v Ptuj za kolarja. Toda to delo me ni nikoli veselilo. Potem sem prišel v Gra-

dis. Delal sem v Kidričevem, v Mariboru in zdaj sem v Rušah. Vedno me je vleklo k strojem, pomagal sem že pri mešalcu, delal sem že tudi s skreperjem. Ko je prišel razpis za polkvalificirane strojnike, sem se takoj odločil. Tudi delovodja Ivan Bezjak mi je svetoval, naj grem v tečaj, če čutim za stroje veselje. Potrudil se bom, kolikor bom mogel, da se bom v tečaju čimveč naučil, tako da bom svoje delo lahko dobro opravljaj. Ko bom pridobil dovolj prakse, se bom še bolj izpopolnil v tečaju za kvalificirane strojnike.«

Istega dne — 10. februarja — se je v našem počitniškem domu na Pohorju začel šestdnevni tečaj za mladinske funkcionarje. To je prvi tečaj sploh v našem podjetju za mladino, v katerem bodo mladinci in mladinke dobili precej znanja iz družbenih ved, politične ekonomije in ostalih aktualnih družbeno-političnih področij.

Leteče brigade — naš veliki uspeh

Franc Krčmar iz Palovec blizu Cakovca je 19 let star zidar. V GV Maribor je sekretar mladinskega aktiva. Kaj pravi o delu mladine?

»Mladino zelo privlači šport, zlasti nogomet, namizni tenis, šah, streljanje. Imamo vključenih 56 mladincev, čeprav je zaposlene mladine precej več. Pogoji za športno življenje niso ravno najboljši, kljub temu pa smo priredili že več tekem. Mladina bi tudi rada v brigado, zlasti letos na jadransko magistralo. To bodo za mladino lepa doživetja. Naš največji uspeh pa je prav gotovo v tem, da smo samoiniciativno formirali leteče brigade. To so skupine, ki ob svojem prostem času pomagajo raztovarjati vagona. Doslej smo zbrali že precej sredstev. Zelo radi bi šli poleti na kak skupinski izlet, morda za prvomajske praznike. V načrtu imamo potovanje v Ljubljano, Trst, Zagreb in Varaždin. Prepričan sem, da bomo z zbranim denarjem, ki si ga bomo sami prislužili s tem delom, lahko stopili pred sindikat ali upravo, da bi nam ta ali oni primaknil še kaj za naše potovanje.«

Od zgoraj navzdol:

1. S seminarja za tehnično strokovni kader na Pohorju. —
2. Mlade člane kolektiva moramo postopoma vključevati v ustvarjalno delo in organe upravljanja v podjetju. Z mladinskega seminarja na Pohorju. —
3. Ob pričetku tečaja za strojnike v Mariboru. Teoretični del tečaja bo v samskem domu, praktični del pa v Kovinskih obratih v Mariboru. —
4. Ob zaključku strokovnih izpitov za zidarje in tesarje v Mariboru. —
5. Strojniki na seminarju za težko mehanizacijo v Ljubljani

Delo bi morali bolj prilagoditi potrebam

Noemi Mankoč je tehnik. Zaposlen je v Obratu gradbenih polizdelkov v Ljubljani, in sicer kot kalkulant. Vrh tega je tudi član sekretariata v mladinskem aktivu.

»Mladina je sicer precej navdušena za šport,« je pripovedovala, »ampak vendarle bi lahko bila bolj aktivna. Pravzaprav je tako: pešiča mladincev je agilna, ostali pa so bolj ali manj pasivni. Seveda je res, da je tudi precej objektivnih težav. Vzemimo na primer delo v dveh izmenah. Tako je skoraj nemogoče zbrati celoten aktiv. Tudi ob sobotah popoldne ali zvečer je težko dobiti mladino, še težje ob nedeljah. Menim, da bi bilo zelo zaželeno izleti. O tem smo že večkrat govorili, žal pa je ostalo le pri obljubah in besedah. Prepričana sem, da bi mladino tudi pritegnila predavanja. Seveda pa bi morala to biti res kvalitetna in zanimiva predavanja, ki bi jih morali prilagoditi poprečju mladine. Nasploh menim, da bi morali delo v mladinski organizaciji čimbolj prilagoditi potrebam in željam, kakor tudi objektivnim pogojem, ki jih imamo.«

Začnimo s športom in kolektivno vzgojo

Kaj pa meni o delu mladine njen predsednik Franc Horvat, 20-letni zidar v Ljubljani. »Že leto dni sem predsednik mladine vsega podjetja, prej sem bil tudi predsednik mladine v GV Ljubljana. Seveda je res, da imamo pri delu precej težav. Največja težava so prav gotovo kadri, mislim namreč vodilni kadri. Če nimamo dobrih mladinskih funkcionarjev, tudi organizacija ne more obstajati in delati. Imamo tudi težave zaradi velike fluktuacije delovne sile.

Lahko pa povem, da smo v zadnjem času precej razgibali mladino, zlasti v Ljubljani, kakor tudi v Mariboru. Menim, da mladino zelo privlači šport, kar je čisto razumljivo. Mlad človek se rad pokaže in pomehi v raznih tekmah, zato mu dajmo to priložnost. Ob športu pa je treba razvijati še druge oblike dela, zlasti je treba v športnem delu razvijati in krepiti kolektivnega duha, kolektivno zavest. Potem ne bo več mlačnosti in nezainteresiranosti, če bomo znali vse mladince povezati v čvrst kolektiv. To pomeni, da bo treba tudi zaostri pri mladini čut odgovornosti. Tega je še vse premalo pri nas. Kaj naj rečem, če nekateri mladinski funkcionarji po ves mesec ne odgovorijo na dopis? To je pomanjkanje čuta odgovornosti. Ko bomo še bolj razvili kolektivni duh, se mladina ne bo odtegovala raznim predavanjem, sestankom in drugemu političnemu delu, ki pa seveda mora prav tako biti zanimivo, pestro in kvalitetno.«

A. Gradbišča

Planski pokazatelj	Skupaj Gradis	Skupaj gradb.	Ljub.	Marib.	Celje	Jesen.	Ravne	Zalog	Koper	Kranj
1 Odstotek skupnega letnega plana januar 1964	2,16	1,92	2	1	2	3	3	2,5	1	2
realizacija	2,82	3,12	1	2,9	1	5	2,8	1,6	6	1
+ - v %	+ 0,66	+ 1,20	- 1	+ 1,9	- 1	+ 2	- 0,2	- 0,9	+ 5	- 1
2 Odstotek letnega plana gradbenih del za januar 1964	2,08	1,73	1	1	2	3,5	3	2,5	1	1,5
realizacija	3,10	3,61	1,4	2,8	1	5,5	3,6	2,3	9	1,4
+ - v %	+ 1,02	+ 1,88	+ 0,4	+ 1,8	- 1	+ 2	+ 0,6	- 0,2	+ 8	- 0,1
3 Realizacija planiranih obrtniških del v %	58	58	—	354	38	—	8	14	600	—
4 Realizacija planirane produktivnosti v %	265	432	131	580	215	507	287	132	2250	231

B. Obrati

Skupaj obrati	SPO Ljub.	KO Ljub.	KO Marib.	LO Sk. Loka	OGP Ljub.	Projekt. biro
2,83	- 0,2	- 1,2	- 3,8	—	- 0,2	—
1,98	1	4	5	4	2	8
- 0,85	0,8	2,8	1,2	4	1,8	8

Planski barometer za januar 1964

A. Uspeh podjetja.

V januarju 1964 je izvršilo podjetje skupni mesečni plan s 100,5%, gradbeni plan s 149%, obrtniška dela pa z 58%.

Letnega skupnega plana je izvršeno 2,82% ali 0,66% več, kot je planirano, letnega gradbenega plana pa je izvršeno 3,10% ali za 1,02% več, kot je planirano v mesecu januarju 1964.

Podrobnejši podatki so razvidni iz posebne tabele.

B. Uspeh gradbenih enot.

Gradbišča so v januarju 1964 kot celota izvršila skupni plan s 163%, gradbeni plan z 208%, obrtniška dela pa z 58%.

Od skupnega letnega plana so gradbišča dosegla 3,12% ali za 1,2% več, kot je planirano, letni gradbeni

plan pa je izvršen s 3,16% ali 1,88% več, kot je planirano v januarju 1964.

Skupni plan presegajo gradbišča Maribor, Jesenice in Koper. Plan gradbenih del pa presegajo gradbišča Ljubljana, Maribor, Jesenice, Ravne in Koper.

V realizacijo je zajeta tudi vrednost gradbenih del, ki jih je izvršilo gradbišče Skopje.

C. Uspeh obratov.

Obrati so kot celota izvršila mesečni plan 70%, letnega plana pa so dosegli 1,98% ali 0,85% manj, kot je planirano za januar 1964.

Podrobnejši podatki za obrate so razvidni iz tabele.

SEMINAR ZA MLADINSKE FUNKCIONARJE

RAZPIS

Mladini nuditi vse možnosti izobraževanja

Vedno znova in povsod razpravljamo o sistematičnem delu z mladimi ljudmi v podjetju ter jih vzgajamo in pripravljamo za bodoče upravljavce delovne organizacije.

Letos je Center za izobraževanje organiziral seminar za funkcionarje mladinskih organizacij vseh poslovnih enot našega podjetja. Tako se je od 10. do 15. februarja zbralo na Pohorju 22 mladih ljudi, ki že sedaj aktivno delajo v mladinskih organizacijah v podjetju.

V šestih dneh so pokazali mnogo zanimanja za razna predavanja o družbeno-političnem delu, o delovnih razmerjih, interni zakonodaji, o analizi poslovanja podjetja, delitvi dohodka, o informacijski službi, kadrovske problematiki, statutu podjetja in podobno.

Iz raznih testov, ki smo jih dali med predavanji in na koncu seminarja, lahko vidimo, da so seznanjeni z vlogo mladinske organizacije v podjetju ter delu organov samoupravljanja.

Jasno nam mora biti, da moramo vedno znova vključevati nove mlade ljudi v mladinsko organizacijo ter jim nuditi čimveč možnosti za izobraževanje.

Vsi ti mladi ljudje morajo sedaj prenesti v mladinske organizacije svojih poslovnih enot pridobitve tega seminarja ter seznaniti slehernega člana te organizacije z nalogami, kajti le tako bo dosežen namen. Druge organizacije v podjetju pa bodo lahko črpale iz teh kadrovskih kandidatov za sindikalne odbore, DS in podobno.

Kadar razpravljamo o strokovnem kadrovanju iz vrst članov ko-

lektiva, ne bi smeli pozabiti na te mlade ljudi. Mnogi izmed njih so začeli v podjetju kot vajenci in so danes že visoko kvalificirani v svoji stroki, marsikateri izmed teh pa ima gotovo še željo po nadaljnjem izpopolnjevanju in prav bi bilo, da bi prav iz teh vrst dali mladim ljudem možnost šolanja na delovodski ali srednji šoli.

Kolikor bodo še druge organizacije sodelovale z mladinsko organizacijo, bomo prav gotovo dosegli uspehe, ki si jih želimo, ter ne bomo v »zadregi«, kje iskati nove upravljavce delovne organizacije.

M. D.

Nadaljevanje s 1. strani

Pri takem številu tistih, ki so zaslужili manj kot 25.000 dinarjev mesečno, se ne smemo čuditi, če si naši delavci, ki pri rednem delu ne zaslužijo dovolj za življenje, iščejo še dodatne vire dohodkov (fuš in podobno).

Problema nizkih dohodkov ne rešujemo samo zaradi socialnih pobud, niti ga ni moč urediti s politiko nadur, temveč je to ekonomski problem in posledica nizke stopnje mehanizacije dela.

Ko so sindikalni funkcionarji v razpravi analizirali te probleme, so ugotovili, da bo treba spremeniti

sistem delitve dohodka v podjetju ter se kot panoga v celoti vključiti v mednarodno delitev dela. Zvišanje točk, in sicer za nekvalificirane delavce na 217, polkvalificirane 255, kvalificirane 289 in visoko kvalificirane 325 pri vrednosti točke 115 bo pozitivno vplivalo na proizvodnjo in na dvig produktivnosti dela. Seveda bo treba tudi pri organizaciji dela marsikaj spremeniti. Tako bo treba omejiti tako imenovane »tuhe investicije«, rešiti vprašanje nadurnega dela, postaviti ekonomske cene uslug ter prevzeti le toliko dela, kolikor ga dejansko zmoremo.

Lani so nekatere poslovne enote opustile akorde, kar se je negativno izrazilo pri dokončnem obračunu, saj je delalo poprečno po normalu le 35,4% delavcev. Pri tem bo treba dopolniti tako imenovani »mariborski sistem mesečnih obračunov« ter ga v celoti vezati na stimulativno nagrajevanje po delu. Računati moramo tudi na dejstvo, da bo povšanje starta vplivalo na občasne delitve. Z veliko odgovornostjo bomo morali v prihodnje usklajevati interese posameznikov z interesi podjetja in obratov. To pa zahteva tudi odgovornost vseh sindikalnih funkcionarjev, strokovnih služb in organov delavskega samoupravljanja, kajti za povečanje starta morajo biti izpolnjeni vsi pogoji, 100% plan in delovni učinek, oziroma dosledno izvajanje delitve osebnih dohodkov po delu. Produktivnost, ekonomičnost in rentabilnost pa morajo igrati glavno vlogo pri poslovanju celotnega podjetja.

L. C.

Ob visokem jubileju Ančke Kambičeve

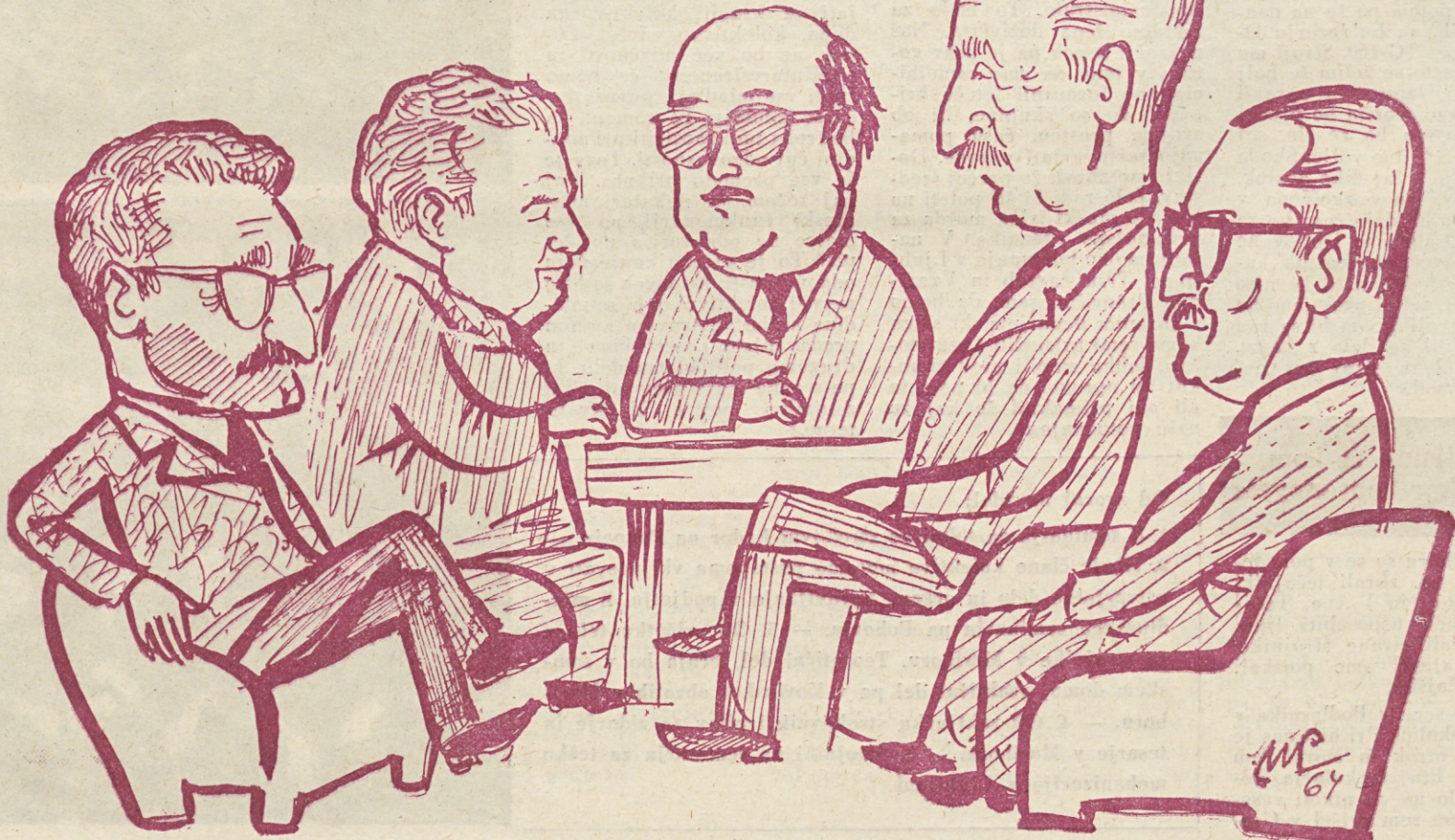
Kdo jo ne pozna! Vedno je nasmejana in dobre volje. Pri podjetju pa je že 18 let. Že prvega aprila 1946 jo najdemo med člani našega kolektiva. In nato vsa leta v centralnih obratih, kjer uspešno vodi knjigovodske posle.

Rojena je bila v Črnomlju, študirala v Novem mestu, med okupacijo aktivno pomagala OF, službovala v Vevčah itd.

Kaj pravite k visokemu jubileju? »O, to je dolga storija — čas prehitro teče. Lepo je bilo, ko je bil Gradis še enoten Gradis. Od začetka je bilo pri Gradisu zelo prijetno. Veliko dela, še več pa iskrenega tovarištva. Sicer imam še sedaj dela čez glavo, toda, žal, tistega prijateljskega niti ne več in ga zelo pogrešam. A kaj bi razlagala, lepe kot hude stvari je bolje obdržati zase!«

Ob visokem jubileju so ji sodelavci priredili prijetno presenečenje ter ji želeli, da bi še mnogo let sodelovala v podjetju.

Kolegij zaseda — seja na najvišjem nivoju. Manjka sekretar, ki sestavlja statut podjetja.

drobne vesti

■ **Jesenice:** Na seji DS so uskladili tarifne postavke med posameznimi sektorji ter s tem odstranili določena nesorazmerja.

DS je med drugim tudi sklenil, da bodo povabili na razgovor vsa gorenjska gradbena podjetja, da bi uskladili izplačevanje terenskih dodatkov.

■ **Ljubljana:** Ob koncu januarja je bila delegacija sindikalnega odbora gradbenega podjetja »Vranica« iz Sarajeva gost našega sindikalnega odbora. Ob tridnevnom obisku smo s tovariši iz Sarajeva izmenjali mnenja in izkušnje o aktivnosti in vlogi sindikata v podjetju, o organizaciji dela v podjetju ter še o mnogih drugih aktualnih vprašanjih.

■ **Ljubljana:** Tudi letos se je odzvalo deset članov centrale in projektivnega biroja v humani krvodajalski akciji. Znova so dokazali visoko človečansko in socialistično zavest.

■ **Ljubljana:** Sindikalni odbor podjetja je razpravljal o občnih zborih podružnic ter se predvsem zavzel za to, da je treba v nove izvršne odbore pritegniti mlade ljudi in strokovnjake, da bodo kos nalogam, ki se pred sindikalne podružnice postavljajo.

Kadar govorimo o gospodarskem planiranju, nas spomin takoj zanese daleč nazaj v prva povojna leta, ko smo planirali in evidentirali vse mogoče številke, usklajevali in prilagojevali rezultate našega dela tako, da so kolikor-toliko ustrezali tedanjim potrebam evidenčne službe. Vsekakor spomini na ta leta niso kdovekak spodbudni, kadar danes govorimo o planiranju. Tema, ki je sedaj aktualna, je sedemletni plan podjetja, o katerem je bilo še pred kratkim mnogo pisanja, danes pa se je začasno umaknil trenutno aktualnejšim temam o statutih in 42-urnem tednu. S tem pa sedemletni plan nikakor ni izgubil na svojem pomenu, kakor bi si kdo lahko tolmačil molk, ki nas od časa do časa spravi v zadrego: ali je stvar sploh še aktualna?

Kadar se lotevamo teme planiranja, si ne moremo zamisliti plana, ki bi v naših dinamičnih pogojih kolikor-toliko držal, ki bi nam bil opora in vodilo v bodočih letih. In vendar ni napredne organizacije podjetja brez načrtovanja, kakor si ne moremo zamisliti npr. prevzema določenega objekta brez predhodnih kalkulacij in predračuna.

Kakor nam kalkulacija oziroma predračun stroškov pokaže, ali naj prevzamemo določeno delo, tako nam plan kaže vzpon, stagnacijo ali nazadovanje gospodarjenja. Pri prvem in drugem postopku ločimo dve stvari, ki sta karakteristični za metodo kalkuliranja in planiranja (saj je navsezadnje kalkulacija neke vrste planiranje). Prva stvar je fizični pokazatelj, ki nam kaže količino materiala, izdelavnih ur, transportnih razdalj, strojnih ur itd., druga stvar pa je njihova cena in vrednost. Dočim je prva praktično neodvisna od časa (za 1 m³ zidu potrebujemo isto količino opeke, malte, izdelavnih ur itd.), je druga časovno spremenljiva. Razumljivo je, da moramo pri planiranju upoštevati različne kriterije tako finančne kot tehnične, ker nam prvi brez drugih ne bi kazali realnih ekonomskih odnosov.

Določeno število teh pokazateljev je že uzakonjeno na osnovi znanega »sporazuma«, ki obvezuje posamezne gospodarske organizacije, da s pomočjo teh vodijo ekonomsko politiko dobrih gospodarjev. Ker so predpisi pokazatelji predvsem ekonomskega značaja, ki bazirajo na določenih finančnih rezultatih, nam ti ne kažejo npr. vpliva cen, ki se s časom in krajem spreminjajo bolj ali manj.

Poleg predpisanih ekonomskih kriterijev bi bilo zeleno — predvsem za interno uporabo — izbrati tudi določeno število tehničnih pokazateljev, ki naj bi imeli le malo ali nič opraviti s spreminjajočimi se cenami. Ako bi nam uspelo določiti vrsto takih fizičnih pokazateljev, ki so karakteristični za gospodarsko politiko podjetja, potem bi bilo naše planiranje neprimerno bližje in realnejše.

Vprašanje je, kateri so taki fizični pokazatelji in koliko jih zadostuje, da bi bil realno okarakteriziran gospodarski razvoj podjetja?

Se preden pa se lotimo tega vprašanja, je dobro, da razdelimo vse eventualne kriterije, ki jih bomo iskali, v dve osnovni skupini:

- v produkcijsko, to je tisto, ki obsega naše proizvodne kapacitete, s katerimi neposredno proizvajamo (mehanizacija, delovna sila, kadri itd.);

- v splošno organizacijsko, ki obsega vso ostalo dejavnost, ki neposredno ali posredno omogoča boljše gospodarjenje (priprava dela, vpliv sezonskega dela, komunalne kapacitete, HTV itd.).

Pri nadaljnjem poglobljenem študiju, ki bo moral dati odgovor na to vprašanje bo potrebno najprej razčistiti pojme o posameznih enotah, s katerimi merimo naše kapacitete. Zeleno bi seveda bilo, če bi dobili konstantne vrednosti, neodvisne od časovnih sprememb. Če merimo efekt naših izkopnih in transportnih kapacitet (bagrov, buldozerjev, dumperjev, žerjavov, kamionov itd.) s skupno mero po moči motorjev v KM, potem je to pokazatelj, ki ima vsekakor trdnjšo osnovo, kakor je npr. osnovna finančna vrednost teh kapacitet. Če oboje teh meri reduciramo s stopnjo iztrošenosti, prvo z iztrošenostjo motorja, drugo pa s predpisanimi odpisi, je prav kapaciteta vsekakor realnejše ocenjena kakor druga. Čeprav imata obe polno veljavo pri dolgoročnem planiranju,

Z nabavno vrednostjo in stopnjo amortizacije je določena poprečna iztrošenost stroja ne glede na stopnjo izrabljenosti stroja, ali dela predpisanih 1200 ur na leto ali več ali manj; s fizičnim pokazateljem je ta stvar bolj definirana: pogoj za čimbolj uspešno primerjavo tega pokazatelja izvira iz evidentiranih rezultatov preteklih let. Podatki iz prospektov in literature so lahko le orientacijski in začasne veljave.

Drug del kapacitete je zaposlena delovna sila oziroma so izvršene ure: važen je odnos učinkovitih ur do skupnega števila ur, vpliv nadurnega dela itd.

Če kombiniramo obe količini, to je skupno število razpoložljivih KM ali pa število izrabljenih KM v primer-

Kako planirati da bo planiranje realno?

javi s številom delavcev, skupin ali učinkovitim ugram zaposlenih, dobimo nov karakteristični faktor, ki nam po svoje kaže napredek ali nazadovanje v določenem obdobju. Ta faktor lahko imenujemo **koeficient energije**, ki je v našem planiranju vsekakor jasnejši pokazatelj, kot je **stopnja mehanoopremljenosti**, ki rezultira iz razmerja vrednosti mehanizacije do bruto produkta.

Tako mehanizacija kakor tudi delovna sila imata v planiranju pomembno vlogo. Vsako od teh je potrebno posebej analizirati in določiti funkcijo prve kot druge, saj bazira predvsem na teh dveh osnovnih kapacitetah — poleg organizacije dela — perspektivni razvoj gradbeništva.

Nad vse je potrebna analiza gradbenih del po vrstah gradenj, in sicer visokih in nizkih gradenj. Gradis je podjetje, opremljeno predvsem za visoke zgradbe in v tej smeri je tudi njegov bodoči razvoj, čeprav moramo delno razvijati tudi ostale kapacitete, saj je praktično nemogoče jasno začrtati mejo npr. med odkopnimi stroji, ki ne bi prišli v poštev tako pri nizkih, kakor industrijskih objektih.

Osnovne teze sedemletnega plana gradbeništva SFRJ predvidevajo novih 275—300 milijard investicij. Stopnja opremljenosti za nizke gradnje ostane na sedanji ravni, izboljšala se bo le opremljenost izvajalcev za visoke gradnje.

Ker so visoke gradnje že sklenjena domena Gradisa, od teh pa so na prvem mestu industrijske in nato stanovanjske (sistemske) ter poslovne, je prvenstveno analizirati potrebe mehanizacije za to vrsto gradenj.

Ločiti moramo težko, srednjo in lahko mehanizacijo ter transportna sredstva in kapacitete za bodoči perspektivni razvoj. Poudarjena mora biti važna vloga lahke in drobne mehanizacije pri finalizaciji del. Določiti je plan izkoriščenosti obstoječih kapacitet, dosedanji koeficient koriščenja teh strojev, stroški za vzdrževanje in podobno.

Zelo važna vloga podjetja je sistematična orientacija na industrializacijo stanovanjske izgradnje in tehnično opremljenost za ta dela.

Kar zadeva delovno silo in njene perspektivne vloge, je predvsem važno analizirati dosedanje številčno razmerje med sezonskimi in stalnimi delavci, kvalifikacijski sestav delavcev v odnosu do mehanizacije ter fluktuacijo in njene vzroke.

Potrebno bo določiti smernice za kadrovsko politiko podjetja, nakazati potrebna številčna razmerja med tehničnim kadrom, administrativnimi uslužbenci ter fizičnimi delavci. Od tehničnega kadra poudariti rastočo potrebo po srednjem tehničnem kadru kot operativnem izvajalcu del po predvidenem programu, vpliv spremembe profila gradbenega delavca glede na specializacijo dela, potreben plan kadrov po strokah glede na porast mehanizacije in njenega vzdrževanja (gradbeni, strojni, elektrotehnični kader).

Naslednji važen pokazatelj bi bila poraba materiala in njegov asortiman: poudarjena bi morala biti vloga novih, kvalitetnejših materialov (lahki beton, betoni višjih mark, prednapeti beton, plastične mase itd.) ter nakazana manjša poraba klasičnih gradbenih materialov: lesa, opeke, apna in podobno.

Druga skupina pokazateljev, ki zajema splošne organizacijske, to je posredno dejavnost, ki po važnosti prav nič ne zaostaja za prvo skupino, obsega predvsem:

- širšo organizacijo proizvodnega procesa s pripravo dela in polaganje važnosti na razmerje med obsegom dokumentirano pripravljane dela, v primerjavi s skupnim obsegom del (bruto produkta), analizo gradbenih rokov in njihovo izpolnjevanje, realnost sprejetih obveznosti in vzrokov zastoja.

Važna je analiza vpliva sezonskega dela na potek del, obseg zmanjšane dela zaradi zime, ugotavljanje vzrokov in možnosti zmanjševanja vpliva mraza, stroškov in efekta dela vezanih kapacitet.

Planirati bo treba rastoči standard nastanitve in prehrane tako sezonskih kot stalnih delavcev; ugotoviti stanje in planirati postopno povečanje obstoječega razmerja med stalnimi samskimi domovi hotelskega tipa in začasnimi lesenimi barakami, hkrati pa odpreti širšo perspektivo za procentualni dvig zaposlenih, ki žive v stalnih stanovanjih.

Na osnovi dosedanjih izkušenj bo potrebno planirati učinkovitost HTV službe, ugotoviti vložena sredstva za HTV v procentualnem razmerju do skupnih stroškov ter vpliv službe na zmanjševanje izpadov izdelavnih ur zaradi nesreč in boleznih.

V perspektivnem planu podjetja je važno razmerje med gradbenimi in obrtniškimi deli, ugotoviti obrtniške kapacitete in njihov razvoj v SRS ter del, ki ga veže naše podjetje, predvideti je odstotek obrtniških del, ki jih je podjetje samo izvedlo in eventualne bodoče obrtniške kapacitete podjetja.

Vse to in še vrsto drugih problemov se vsiljuje v obdelavo pri planiranju našega dela v prihodnje. Vsa ta problematika je del organiziranega proizvodnega procesa, ki ima ne samo neposreden vpliv na gospodarsko politiko podjetja, temveč odpira široko perspektivo delovanju organov delavskega samoupravljanja, ki bodo v takem in tolikem materialu našli za svoje delo nešteto pobud.

S to problematiko se prav tako odpirajo možnosti poglobljenega gospodarjenja ob sočasnem utrjevanju že uspešnih oblik participacije posameznih obračunskih enot na osebnem dohodku.

Vse te zamisli pa lahko uresničimo le pod enim pogojem: organizirati moramo evidenčni center podjetja, ki bi vzpostavil tako evidenco, da bo iz enotnih podatkov zadovoljila vse potrebe in s tem objektivno služila svojem namenu.

V. B.

Zidarji in tesarji na objektu B-2 v Šiški

Pozimi je čas za popravilo opažnih plošč

BLIZU »DOLINE SMRTI« novo veliko gradbišče

Ali veste, kje je »Dolina smrti«? Nikar preveč ne ugibajte in ne brskajte po spominu v tiste čase, ko ste brali Karla Maya in razne druge in-dijanarice! Morda je res kakšna »Dolina smrti« tudi kje na Divjem zapa-du, v puštinjah Amerike ali v pragozdovih Afrike in Južne Amerike. Toda »Dolino smrti« imamo tudi pri nas — na Koroškem.

Tako pravijo ozki, skalnati soteski pri Žerjavu, med Crno in Prevaljami. Tam blizu namreč stojijo rudniške in tovarniške naprave Mežica. Iz topilnic, kjer predelujejo svinco in cink, se noč in dan vali gost, sivkast in močno strupen dim v ozko, skalnato dolino. Pravijo, da tam lahko vzdržiš brez plinske maske samo dve ali tri minute — potem pa je konec. Strupeni dim v nekaj minutah uniči še tako krepkega človeka, vsako vsako živo bitje sploh.

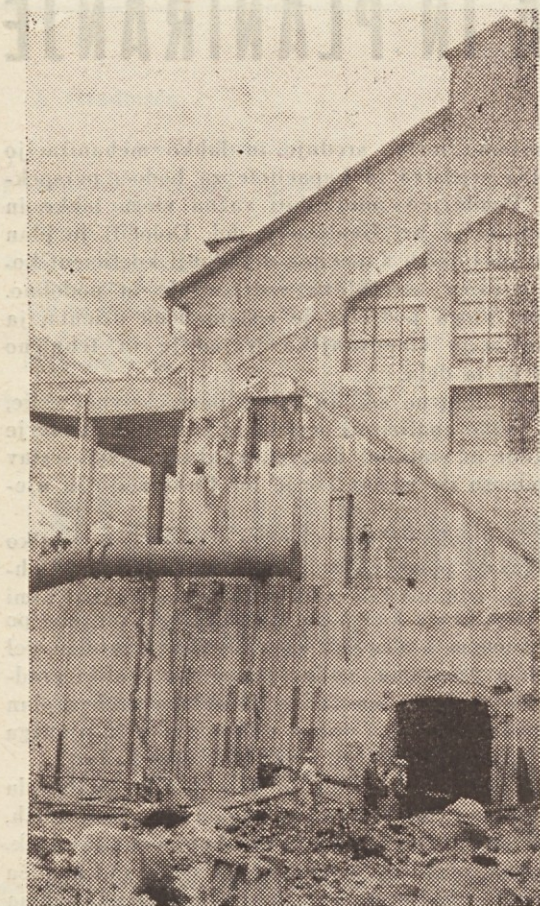
Nekaj sto metrov stran od tega nič kaj prijaznega kraja — pravzaprav tik ob sedanji topilnici svinca v Žerjavu — bo že letos oživilo novo, veliko gradbišče. »Gradis« — Ravne bo začel v kratkem tu graditi veliko halo, v kateri

bo rafinacija cinka. To bo približno 47 m dolga, 15 m visoka in 32 m široka hala, v kateri bodo rafinirali cink. Načrti za novo halo so že izdelani. Ravenčani računajo, da bodo objekt spravili pod streho že do poletja in tudi zabetonirali temelje za stroje.

Rafinacija cinka je bila dolgo vrsto let ozko grlo v proizvodnji mežiškega rudnika. Stara rafinacija, ki ima površino le 480 kvadratnih metrov, je lahko lani »pospravila« le 18.000 ton. Zato bo nova rafinacija precej večja (površina znaša približno 740 kvadratnih metrov), v njej bo pet rafinacijskih kotlov, tako da se bo proizvodnja že v bližnji prihodnosti od sedanjih 18.000 ton povečala na približno 30.000 ton letno.

V Žerjavu so naši delavci že lani zgradili več novih objektov za mežiški rudnik, tako skladišče surovin in bunkerje za žlindro. Seveda bo letošnja investicija precej večja, saj je vrednost vseh del v novi rafinaciji preračunana na približno 300 milijonov dinarjev.

Nova rafinacija bo torej omogočila znatno povečanje proizvodnje v rudniku Mežica (od 18.000 na 30.000 ton letno), z uvedbo novega tehnološkega postopka pa bo omogočena tudi rentabilnejša predelava svinčenih odpadkov. Vrh tega se bodo v novem objektu tudi precej izboljšali delovni pogoji (odpraševalne naprave), ki so v sedanjih zastarelih topilniških objektih zelo težki.

Porušen je poslednji zid stare topilnice svinca v Žerjavu. Na tem prostoru bodo Ravenčani zgradili veliko halo, v kateri bo rafinacija svinca. V ozadju Peca, kjer spi kralj Matjaž

Končno tudi za Ravenčane stanovanja

Na Ravnah že prihodnje leto novo Cečovje, lepše in večje — veliko stanovanjsko naselje na Javorniški planoti.

Kaj pravzaprav najbolj tare naše ljudi? Pomanjkanje moderne mehanizacije, pomanjkanje strokovnih kadrov, prenizki osebni dohodki? Prav gotovo vse to. In še marsikaj, seveda. Med drugim prav posebno — stanovanja. Ali ni pravzaprav smešno in žalostno, da je »Gradis« v vseh letih obstoja pri več kot 5000 zaposlenih doslej zgradil v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kopru in na Jesenicah — reci in piši — borih 229 družinskih stanovanj? Vsekakor tudi pri nas drži tisti pregovor, da je »kovačevo kobila vedno — bos«. Ljudje bi sicer rekli: »Saj ste gradbinci. Zgradite si več stanovanj! Zal pa ni tako. Na 25 zaposlenih pride v našem kolektivu komaj po eno družinsko stanovanje.

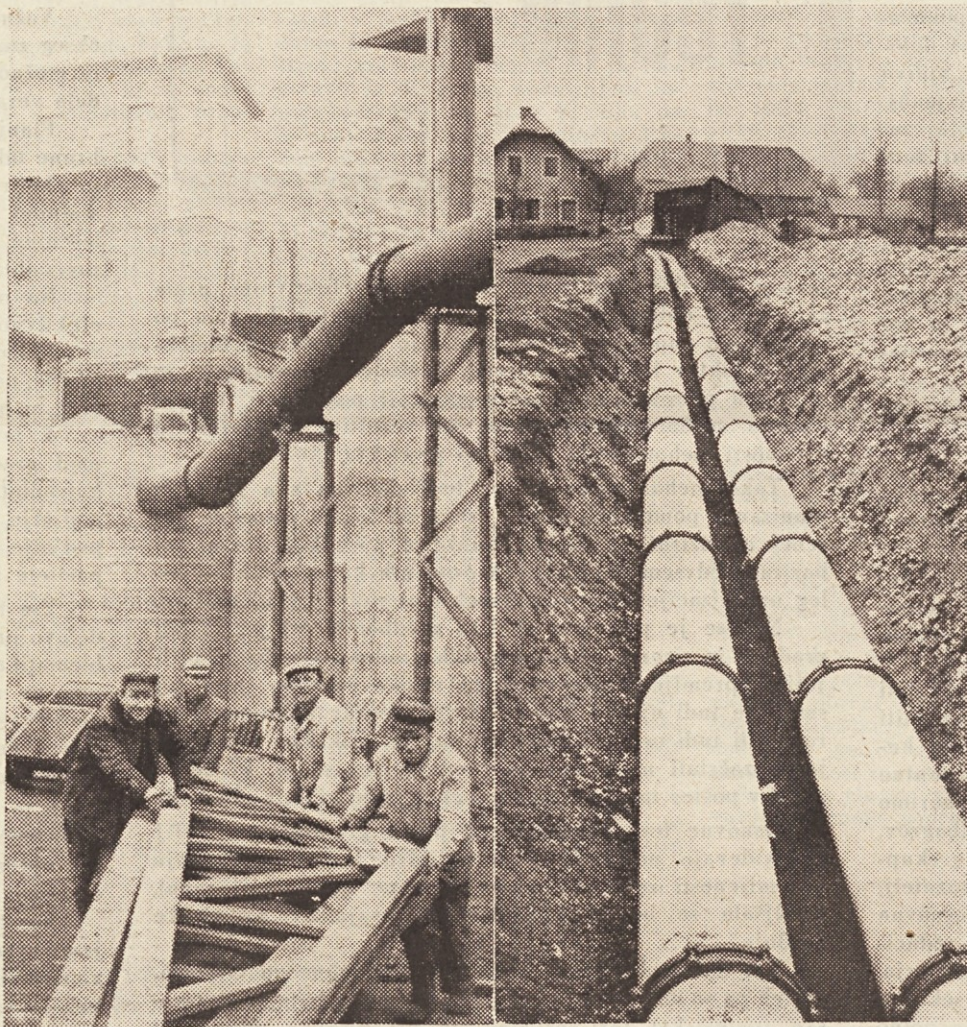
Ce so v Ljubljani, Mariboru, Celju, Kopru in na Jesenicah vendarle kolikor toliko poskrbeli za strokovnjake in delavce z družinami, pa je tem bolj pereča stanovanjska stiska — na Ravnah. V vseh letih, odkar ima »Gradis« tu svojo postojanko (torej že več kot desetletje in pol), je 400-članski kolektiv kupil eno samo družinsko stanovanje. Komentar je menda odveč.

»Letos pa moramo s tem prekiniti,« je poudaril med razgovorom šef gradbišča, ing. Lojze Stok. »Kam pa sicer pridemo. Ljudje so postali že čisto apatični. Če bomo še nekaj let tako odlašali, nam bodo vsi strokovnjaki pobegnili. Saj ljudje niso norci.

Nekateri posamezniki, ki žive v najbolj težavnih razmerah, so začeli graditi že na lastno pest. Res je sicer, da ljudje v zadnjem času niso vlagali nobenih prošelj za stanovanja. Toda, kdo bo vlagal prošnje, če je pa vsak vedel, da je vse zaman, ker pač nismo nič gradili.

Torej, upajmo, letos se bodo tudi Ravenčanom končno — »vremena zjasnila... Vsaj tako je dejal šef ing. Stok in tudi drugi činitelji so odločno za to, da morajo letos stanovanja v prioritetni plan. Letos bodo namreč v Cečovju, velikem stanovanjskem naselju na Ravnah, načete zadnje površine. »Gradis« namerava letos začeti graditi štiri 5-etazne stolpce (projekt »Gradis« 62), v katerih bi bilo skupno 180 stanovanj. Trenutno je sicer še težko povedati, kdo vse bo kupec teh stanovanj. Potreb je nič koliko — od železarne in stanovanjskega sklada do izvajalca gradbenih del, torej do našega kolektiva.

»Ljudje so zdaj spet dobili upanje,« je nadaljeval ing. Stok, »spet so začeli varčevati. Razmere pri nas

Ročno nakladanje v žerjavu. Horuk in silosilec je bil kmalu naložen na japanar. — Vodovod na Ravnah bo dolg nekaj preko 4 km in ima po dve salonitni cevi premera 60 cm. Višinska razlika od Prevalj do Raven znaša 27 m.

NAŠI JUBILANTI

Marca bodo praznovali petdesetletnico življenja naslednji naši tovariši:

Delovodja Franc Balič 12. marca in pom. delovodja Anton Zakrajšek 21. marca, oba iz PE Ljubljana. V poslovni enoti Maribor pa bodo praznovali delavka Marija Širovnik 13. marca, delavec Josip Skvorc 8. marca, betoner Jožef Šnajder pa 2. marca. Franc Mišič iz strojno prometnega obrata v Ljubljani bo praznoval petdesetletnico 3. marca.

Ob življenjskem jubileju vsem naše iskrene čestitke.

ZAHVALA

V imenu vseh seminaristov mladincev, mladinskega seminarja, ki je bil od 10. do 15. februarja na Pohorju, se centru za izobraževanje najtopeje zahvaljujem za organizacijske priprave in izvedbo seminarja.

Preds. mladine podjetja Franc Horvat

Novi samski domovi na Ravnah, kjer stanujejo naši delavci

Velika nova dela v železarni — Industrijski vodovod, nova osemletka in most čez Mežo, dom telesne kulture, stanovanjska gradnja in še kaj — »Ne drži, da ima GRADIS za ta dela premajhne kapacitete,« pravi šef v Ravnah, ing. Lojze Stok.

Na Ravne je že legal mrak, ko smo prispeli v koroško metropolo. Tu in tam so že migljale lučke, v temo so svetila velika okna ravenske železarne. Kam sedaj?

V samskem domu nam je upravnik hitro svetoval: pojdite v barake! Tam boste dobili inženirja Stoka in druge šefe. Rečeno — storjeno. Toda — ob barakah je vladala takšna tema kot v rovu. In nikjer žive duše, vse tiho. »No, to so zaspanci, Korošci,« sem omenil sopotniku. In še pust je povrh vsega, pa so že ob šestih zvečer vsi v posteljah.

V baraki sva šefa ing. Lojzeta Stoka zares prese-netila v postelji Seveda mu nisva skrajšala spanca, kajti ob namizni svetilki je ravno nekaj prebiral. »Oho, oho, kar naprej,« se je začudil, ko sta v sobo pogledala dva Ljubljančana.

Kmalu je bila situacija pojasnjena. »Vesta, nekoliko slabo se počutim, čeprav ni nič hudega,« je dejal ing. Stok. »V kratkem pa me čaka precej dolga rajža po inozemstvu, ki bo prav gotovo naporna. In tako mislim: zakaj se ne bi zdaj, ko imam čas, nekoliko počutil?«

Inženir Stok se je kaj hitro razgovoril, seveda pa je moral vse svoje pripovedovanje drugo jutro, v svoji pisarni in ob slastni črni kavici (obvezni), ki jo je pripravila skrbna tajnica, tovarišica Ada, vse še enkrat ponoviti.

Lanski plan gradbenih del na Ravnah je znašal 800 milijonov, letošnji je povečan za 12 odstotkov, torej na 920 milijonov dinarjev. Celotna realizacija pa je letos planirana na 1200 milijonov, čeprav so zahtevki investitorjev precej večji, za približno 1600 milijonov dinarjev.

Kaj bodo vse letos potemtakem gradili na Ravnah? Največ bo seveda dela v železarni, Valjarna, ki je bila lani dograjena, bo letos podaljšana (za 72 m). Sploh bo v valjarni, kjer trenutno obratuje šele srednja proga, še precej dela, kajti zgraditi bo treba še lahko in težko progo. V sklop železarne sodi tudi nov objekt — OTK (organizacijsko-tehnična kontrola). To je enoetažen objekt, v katerem bo vrsta laboratorijev. Nadalje bo treba že letos zgraditi tri manjše hale (jeklovlek, mehanično-obdelovalne delavnice in lahka mehanična delavnica) ter trafopostajo.

S tem pa seveda še ni zaključen seznam del v železarni. Iz vodnega rova v Prevaljah bo treba z železarno napeljati industrijski vodovod. Vodovod bo dolg okrog 4 km, ima po dve cevi premera 60 cm.

Onstran Meže bosta v prihodnjih letih zrastle dve veliki hale — jeklolivarni. Prva bo dolga 150, druga pa 120 m. Letos bo treba za obe hale zabetonirati temelje, vrh tega pa še prej zgraditi most čez Mežo, ki bo povezoval oba bregova. K vsemu temu je treba v železarni prišteti še vso potrebno kanalizacijo, ceste, energetske poslopje, v katerem so generatorji in še marsikaj drugega.

Kaj pa drugi objekti? Med gimnazijo in Cečovjem bo že letos zrastle nova osemletka, prav takšna, kot so jo zgradili lani pri Prevaljah. Objekt bo prišel letos vsaj do 3. faze, ker je na razpolago okrog 100 milijonov din za to investicijo, ki bo v celoti terjala 200 do 250 milijonov din. Vrh tega je letos pripravljeno 115 milijonov za nadaljnja dela v domu telesne kulture.

»To pa seveda še ni vse,« je razlagal ing. Stok. »Ze letos bo treba pričeti z gradnjo vodovoda za pitno vodo. To bo investicija za približno 3 leta, ki bo terjala približno eno milijardo din. Zajeli bomo močan izvir pod Peco (Sumeč). Tako bodo imele Ravne in vsa dolina dovolj zdrave pitne vode, ki jo zadnja leta zelo primanjkuje.«

No, s tem pa delo, ki čaka pridne Ravenčane, še ni zaključeno. Tudi v stanovanjski gradnji bo treba marsikaj pokazati, pripravljeno so 4 stolpni (petetažni) na Cečovju, v Žerjavu bo letos v glavnem dograjena velika rafinacija cinka z nekaterimi stranskimi objekti.

In končno — še tretji samski dom, kotlarna, obrat družbene prehrane in centralne kopalnice. In še — upravno poslopje, ki je že pod streho. Tudi to bo precejšnja investicija. Vsekakor je čas, da se tudi Ravenčani dokončno preselijo iz starinskih barak v lepo, urejeno stavbo.

»Investitorji izražajo dvom, da bomo zmogli vse te zalogaje,« je nadaljeval ing. Stok, »ki res niso tako skromni. Upam pa si trditi, da je bojazen investitorjev neosnovana. Vsi dobro vemo, kaj so želje in kaj so stvarni, realni plani. Lahko trdim, da vsaj za polovico objektov, ki so pred nami, še ni dokončanih načrtov. Toliko časa, dokler investitor nima prav vseh objektov, pa tudi nima smisla graditi in tudi ne strahiti s pomanjkanjem naših kapacitet.«

Ravenčani so prepričani, da bodo vse letošnje zalogaje zmogli. Seveda ne bo šlo lahko, ampak potrudili se bodo na vso moč.

so namreč obupne, mnogi ljudje se vozijo iz oddaljenih krajev ali pa živijo v najrazličnejših zasilnih stanovanjih, pravcati luknjah. Prepričan sem, da bo treba letos poskrbeti vsaj za 25 do 35 družinskih stanovanj. Nekaj nam bo prav gotovo posodil stanovanjski sklad, nekaj bomo dali sami, nekaj sredstev bodo privarčevali bodoči stanovalci — pa bo šlo.«

Kot rečeno bo letos na Cečovju načeta površina za stanovanjske objekte. Cečovje je zdaj polno, nobenega prostora ni več za nove zgradbe, saj živi v tem modernem naselju že okrog 3500 prebivalcev v ca. 700 stanovanjih. Zato so urbanisti začeli pripravljati novo naselje, ki bo še večje in lepše kot Cečovje. Ze prihodnje leto se bodo na Javorniški planoti, na veliki ravnini, ki je obrnjena proti Kotljam, začela prva pripravljalna dela. V prihodnjih letih bo za potrebe železarne in sploh bodočih Raven tu zrastle novo stanovanjsko naselje. Urbanisti računajo, da bo v štirih ali petih letih tu zgrajenih približno 800 do 900 stanovanj, torej naselje za kakih 4500 prebivalcev. Vsekakor bo na Ravnah, kot vidimo, tudi v prihodnjih letih za »Gradis« dela več kot dovolj.

Naša olimpiada v Kranjski gori

Smola velikih favoritov — za enega je bilo snega premalo — Tudi sankanje je borbeni šport — Odlični so bili: Rupert Babič, da o sodniškem zboru sploh ne govorimo — Kljub vsemu — prijeten zaključek

III. mesto Marija Trobec, OGP Ljubljana, 16,36, 1 točka. Popoldne se je za veslanje, kateri je potekal ob žičnici Vitranc od »S« do dna Brsnine na ca. 1400 m dolgi progi z višinsko razliko 400 m in 14 vrafci, prijavilo 31 tekmovalcev, od katerih je na cilj prispelo le 24. Odrezali pa so se takole:

Moški:

I. mesto Maks Čekon, Ravne, 1,17,2, 24 točk;
II. mesto Marjan Cizej, Maribor, 1,21,0, 25 točk;
III. mesto Jože Pukel, Maribor, 1,28,0, 22 točk.

Ženske:

I. mesto Ljuba Tome, centrala, 2,16,6, 2 točki;
II. mesto Anica Štupar, centrala, 2,19,2, 1 točka.

Skupno stanje točk je bilo naslednje: Maribor 45, Ravne 43, Skofja Loka 39, KO Maribor 31, KO Ljubljana 19, Jesenice 14, Centrala 10, OGP Ljubljana 1.

Ob tej priliki moramo pripomniti, da proga le ni bila tako »nedeljsko nedolžna« ter da je od vseh nastopajočih razen morda dveh starih tekmovalcev zahtevala maksimum.

Veselo nas je »presenetilo« (vsaj tako so dejali ostali tekmovalci) naš najboljši jeseniški alpski smučar, ki zaradi manj snega v enem delu proge ni hotel nastopiti, češ da je škoda smučati, kar pa ne drži. Tov. Zupan je s to svojo nerazumljivo odločitvijo zelo oškodoval svojo ekipo, če jim že ni »snešel prvega mesta«, kar je seveda vse graje vredno in te od svojega šefa ter ostalih članov jeseniške ekipe ni bilo malo.

V soboto so se tekmovalci že zjutraj podali v Brsnino, kjer je bila postavljena proga za slalom. Dolga je bila ca. 350 m z višinsko razliko 50 metrov ter je imela 26 obveznih vrtic. Progo so tekmovalci prevozili 2-krat, rezultati pa so bili naslednji:

I. mesto Jože Zupan, Jesenice, 1,00,8, 27 točk;
II. mesto Marjan Cizej, Maribor, 1,02,9, 26 točk;
III. mesto Janez Pirc, Sk. Loka, 1,09,5, 25 točk.

Skupno je nastopilo 27 tekmovalcev.

Ob tej priliki moramo javno pohvaliti obe predvozačici tovarišici Ojcelovo in Šancovo-

Kerštajnovo, ki sta prvi vrezali smučino z večjo rutino tekmovalk.

Takoj po kosilu so se tekmovalci podali na sankško progo, kjer se je na 1200 m dolgi progi prvi tekmovalcev spustil ob 13,15. Progo so najprej prevozile ženske, in sicer v sledečih časih:

I. mesto Elizabeta Dečman, Jesenice, 1,25,8, 6 točk;
II. mesto Cilka Baloh, Jesenice, 1,28,9, 5 točk;
III. mesto Marija Poklukar, Jesenice, 1,31,4, 4 točke.

Kasneje so progo prevozili moški, rezultati pa so bili naslednji:

I. Marjan Cizej, Maribor, 1,21,8, 29 točk;
II. Anton Jan, Jesenice, 1,22,0, 28 točk;
III. Vinko Anderle, Jesenice, 1,22,3, 27 točk.

Plasma ekip po posameznih disciplinah:

Teke moški: Ravne 21 točk, Jesenice 20 točk, Skofja Loka 11 točk, KO Ljubljana 5 točk, OGP Ljubljana 1 točka.

Teke ženske: Jesenice 3 točke, OGP Ljubljana 1 točka.

Veslalom moški: Maribor 45 točk, Ravne 43 točk, Skofja Loka 39 točk, KO Maribor 31 točk, KO Ljubljana 19 točk, Jesenice 14 točk, Centrala 10 točk, OGP Ljubljana 1 točka.

Veslalom ženske: Centrala 5 točke.

Slalom moški: Skofja Loka 49 točk, Maribor 46 točk, Ravne 45 točk, KO Maribor 41

točk, Jesenice 40 točk, KO Ljubljana 27 točk, Centrala 22 točk, OGP Ljubljana 4 točke.

Slalom ženske: Centrala 3 točke.

Sankanje moški: Maribor 55 točk, Jesenice 55 točk, Ravne 43 točk, KO Ljubljana 40 točk, KO Maribor 30 točk, Skofja Loka 22 točk, Centrala 18 točk.

Sankanje ženske: Jesenice 11 točk, Centrala 5 točk.

Ob 17. uri (v soboto) pa je bila v hotelu Prisank razglasitev rezultatov in podaritev daril. Navzoče je najprej pozdravil šef gradbenega vodstva Jesenice Franc Vovk, v imenu republiškega odbora sindikata gradbenec Lovže Capuder ter glavni direktor podjetja ing. Hugo Keržan. Nato je vodja sodniškega zbora Slavan Berlik prečital dosežene rezultate. Za najuspešnejšega tekmovalca je bil razglašen Marjan Cizej iz gradbenega vodstva Maribor, ki je za svojo ekipo zbral 78 točk in zato zaslužen prejel tudi posebno darilo. Še enkrat poudarjamo, da je zaposlen pri GV Maribor kot sektorski tehnik na gradbišču v Slov. Bistrici, tako da bo pregnan vsak dvom tistih, ki so dvomili, v to da je resničen gradisovec. Najstarejši tekmovallec je bil bivši upravnik koč na Pohorju tov. Rupert Babič in prav tako prejel posebno

darilo. Zal mu je bilo samo, da ni zmagal v svoji specialni disciplini, sankanju, in da mu njegova izkušnost in večletni trening z vrha Pohorja ni sta pomagala k boljšemu mestu. Kot ekipa je imela največ uspeha, ekipa gradbenega vodstva Ravne, drugo in tretje mesto pa sta si delili z 22 točkami gradbeno vodstvo Maribor in ekipa prireditelja.

Po končanem oficialnem delu je bila pripravljena večerja, katero so vsi prisotni pridno zalivali ob plesu in dobri volji še pozno v noč.

Veliko je spominov na dva preživeta zimska dneva, veliko se je rodilo novih poznanstev, med stariji gradisovci pa je tako srečanje še poglobilo medsebojne tovariške odnose.

Za tekme gradbenec torej nismo v skrbeh, saj nas bodo zastopali tekmovalci, v katerih kvaliteto in borbenost ne dvomimo.

Posebno priznanje bi morali ob tej priložnosti izreči vsem sodniškem zboru s Slavanom Brlikom na čelu, ki je svojo nalogo opravil z večjo roko dobrega organizatorja v zadovoljstvo vseh nastopajočih. Vidi se, da gradbeno vodstvo Jesenice dela tesno z roko v roki s svojimi sodelavci v Zelenjavi, ki so mu vedno v pomoč ali pa obratno.

Za leto smo se poslovili od prijetnega gorenjskega kota, drugo leto pa zopet na veselo svidenje na pobočjih koroških hribov ali pa morda štajerskega Pohorja.

To so naši smučarji, le da niso z naše olimpijade

Marija Polukar, Marica Ambrožič in Elizabeta Dečman na letošnjih olimpijskih igrah v Kranjski gori

Izvedbo naših zimskih športnih iger je v letošnjem letu prevzela sindikalna podružnica Gradis — Jesenice. Rok prijave je bil zelo kratek z ozirom na pomankanje snega in na bojazen, da nam toplo februarско sonce, ki sicer oznanja pričetek naše sezone, ne stopi še tega.

Letošnje tekmovanje je bilo še posebnega pomena, kajti tu smo lahko zbrali res najboljše za druge zimske športne igre gradbenec Slovenije. Zimske športne igre gradbenec bodo 7. in 8. marca 1964 na pohorskih terenih v izvedbi gradbenega vodstva Maribor in pod vodstvom našega znanega športnika Janžekoviča (seveda, bo dovolj snega).

Na Gradisove olimpiado so nekateri obiskovalci prispeli že v četrtek, drugi pa rano v petek. Nastanjeni so bili po privatnih sobah v Kranjski gori. V četrtek zvečer je bil sestanek vseh vodij ekip in sodniškega zbora, kjer je bilo točno določeno ocenjevanje, prognoze tekmovalcev in izvršeno žrebanje.

V petek ob 8.30 sta pred motelom vse navzoče pozdravila v imenu prireditelja šef komercialne gradbenega vodstva Jesenice Vlado Sanca ter tajnik sindikalnega odbora podjetja ing. Branko Piriš. Kmalu po uvodnih govorih in formalnostih so nastopili tekači. Proga je bila dolga 2,5 kilometra ter zelo skrbno pripravljena. Potekala je pred-

vsem v ravninskem delu od Kranjske gore do Podkorena in so jo moški prevozili dvakrat, ženske pa enkrat. Sneg je bil odličan, tako se je tekmovanje odvijalo zelo hitro.

Zal si je še pred pričetkom tekmovalca zgodila nesreča ali kakor smučarji pravijo »smolac«. Lažje se je poškodoval vodja športnih ekip ing. Milan Arnež, vtem ko si je naša predvidena zmagovalka Ingrid Bandel zlomila nogo. Oba se že nahajata v domači oskrbi.

Posamezni rezultati so naslednji (objavljeni samo prva tri mesta):

Teke moški:

I. mesto Andrej Repe, Jesenice, 19,21, 12 točk;
II. mesto Vinko Dornik, Ravne, 20,09, 11 točk;
III. mesto Ivan Jamnik, Ravne, 20,21, 10 točk.

Teke ženske:

I. mesto Marija Poklukar, Jesenice, 14,50, 3 točke;
II. mesto Marica Ambrožič, Jesenice, 16,10, 2 točki;

ne kaj hitro, še hitreje smo zamenjali dolarje v funte in že smo se našli na 7000-tonski ladji, si jo temeljito ogledali in ugotovili, da bo »gvišna« za vožnjo do Anglije.

Pa le ni bilo tako Res je bilo »gvišno«, vendar med 2. in 4. uro zjutraj, ko smo se nahajali nekje sredi morja, ni več nihče spal. Mnogi so bili prvič v življenju na ladji, ali se vozili po razburkanem morju.

Morje je bilo res razburkano, ladja se je sumljivo nagibala, predelne stene kabin so čudno in nenavadno pokale, na hodnikih je bilo slišati različne glasove in riganja, seveda ni manjkalo kletvic v vseh jezikih, do onih najbolj sočnih.

Ko smo se okoli sedmih zjutraj izkrcali, je vsem odleglo. Vsem se je poznalo, da so bolj pričakovali kaj bo, kakor pa spali. Na obrežju nas je čakal tudi Boby, vendar je kazal kaj malo zanimanja za nas. Carinske formalnosti smo opravili hitro in brez težav in na izhodu smo se znašli na peronu postaje Harwich. Ze smo bili v vagonu iz dobe Viktorije ali pa naše Marije Terezije, pa vendar je bilo potovanje do Londona, ki je trajalo poldrugo uro, še dokaj udobno.

Na londonsko postajo smo prispeli okoli desete ure. Vreme je bilo čemerno, takšni smo bili tudi mi. Po glavah nam je še vedno šumelo po tako burno prestani noči. Preden so nas razporedili po hotelih, kjer bomo prenočili dve noči, je že minilo poldne. Zaradi nestrpnosti je bilo določeno, da bomo popoldne izkoristili za ogled največjih zanimivosti mesta, seveda le dela teh znamenitosti. Naša »matica« nas je povedla z avtobusom in nam sproti razkazovala

železen program takih ogledov. Ogled je trajal do poznega večera in je nedvomno uspel.

London je ogromno mesto ne samo prepolno zgodovine in tradicij, ampak tudi sedanjosti. Vreme nam je bilo vse tri dni naklonjeno, brez dežja in megle, vendar londonskega sonca kljub temu nismo videli. Bilo je videti ves čas razmeroma toplo. Zvečer smo že tudi večerjali pristno londonsko večerjo. Zelenjavno juho, ki ji tudi sol, poper in kaj vem kaj še, ne morejo dati okusa. Potlej biftek, za katerega je nekdo upravičeno rekel, da je skozenj videti celo rožo na porcelanastem krožniku. Vsega skupaj s kruhom vred, je bilo toliko, kolikor bi dajali nekemu, ki so ga pripravljali za dirkača na najdaljše proge. Pa vendar smo dobili dovolj kalorij. Ni čudno, če Angležem ni do smeha!

Naslednje jutro smo se podali po primernem »domaćem« zajtrku na cilj našega potovanja, na veliko gradbeno razstavo. Do tja nas je vodila pot po podzemeljski železnici. Razstava je bila prirejana v ogromnih dvoranah Olimpija stadiona. Po razstavnih prostorih, ki so razvrščeni v štiri etažah ogromnega stadiona, smo ogledovali razstavljene eksponate do poznega večera, dokler so nas še nosile noge.

Na razstavi je prikazano vse, kar premore Velika Britanija in del Commonwealtha na področju gradbeništvu in gradbeno obrtniške dejavnosti. Seveda tudi niso manjkali gradbeni stroji, pa le nekaj vrst, ker verjetno ni glavnih namen prikazovati gradbene stroje. Razstava pa ni imela namen samo pokazati, kaj zmore danes Velika Britanija, temveč predvsem kaj zmore takoj postaviti na tržišče. Nikjer ni bilo opaziti, da bi bili razstavljene pred-

meti, temveč le del redne proizvodnje. Od naših razstav se ta razlikuje v tem, da tam posamezni razstavljavec razstavlja manjši asortiment.

Ob zaključku ogleda je podarila uprava razstavnih prostorov vsakemu tujemu udeležencu še poseben katalog, v katerem so zapisani vsi razstavljavci itd. Le najbolj hrabri so ta dan uporabili še za druge ogled. Naslednji, zadnji dan obiska v Londonu je bil prepuščen izbiri. Večina si je ogledala eno najprometnejših ulic Londona Oxford street, na kateri so razvrščene vabljivo opremljene trgovske hiše in veliki magazini. Ne manjka razkošnih reklam, ki ob mraku kar siepe. Mnogi so si tudi ogledali menjavo straže pred Buckinghamsko palačo.

Čas je hitro potekal, zmračilo se je in pripravili smo se za odhod. Od nekje je zopet prisopihala »matica« ter nas razvrstila po avtobusih. Od Londona do Harwicha in potem tež lužo je razmeroma hitro minilo, saj je bilo ozračje mirno in večina je še spala, da bi si nabrala moči za naslednjo turo, od Hoek van Holland do Ljubljane, ki traja točno 24 ur. Na vsej povratni vožnji nismo doživeli nobenih posebnosti. Kratek premor v Münchenu je večina izkoristila za pogasitev žeje z originalnim pivom. Seveda je zato bilo potrebno imeti pravo marko in od tistih treh dolarjev je še ostalo zelo malo. Pozno ponoči smo načeli zadnji kos poti in želeli smo biti čimprej doma. Prehodi čez meje so minili brez posebnosti in ko se je vlak ustavil na okrašenih ljubljanski postaji, je sicer vlek hladen veter in dišalo je po snegu, nas vse pa je obdajalo toplo občutje, da smo doma.

Na poti v London in nazaj

Zapiski udeleženca strokovne ekskurzije v London, tovariša Lipovca

V mraku smo se vrnili v Rotterdam, da bi nekako ob 21. uri znova sedli na vlak, ki nas je zapeljal do pristanišča Hoek van Holanda, kamor smo prispeli po dobri polurni vožnji. Carinske in druge formalnosti so bile opravlje-

Marija Dežman, novi tehnični tajnik sindikalnega odbora podjetja

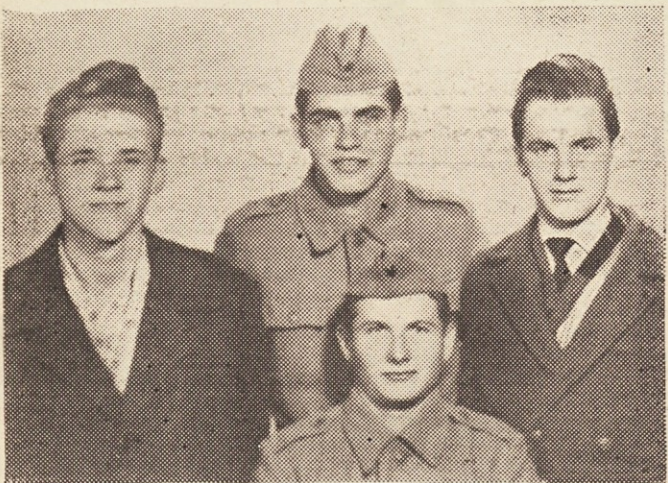
Zgoraj: Ob treh popoldne na objektu toplarne v Ljubljani. — Desno: Tudi to se dogaja. Lepo je biti šofer, če ne počí guma. — Spodaj: Tovariš Sušteršič s sodelavci na strokovni ekskurziji

Tehniki in inženirji pred pričetkom seminarja za pridobitev strokovnega pooblastila za gradnjo

Obisk iz Sarajeva. Na dvorišču centrale

Sedanji in bodoči vojaki. Naši fantje tudi v vojski ne pozabijo našega kolektiva

Se en pozdrav iz Skopja...

Zgoraj: Josip Krčmar, Ignac Kuzman in Jože Jeraj na objektu B-2. — Desno: Fant od fare tehnik Borut Zupančič z gradbišča Ljutomer. — Spodaj: Sektorski vodja Lojze Gregorčič s svojimi sodelavci na objektu toplarne v Ljubljani.

